

“Vi måste bli överens om grunderna för skolpolitiken, men är det verkligen möjligt?”

av Åsa Morberg, docent i didaktik och lokal politiker

Koppla inte bort alla ideologier från skoldebatten. Grunderna för det svenska samhället vilar på olika ideologier. Lyft fram dem och tydliggör dem istället för att försöka mörka dem. Viktigt inför valet 2022.

För bara 60 år sedan inleddes varje skoldag på gymnasiet med en morgonsamling. Någon lärare i kristendomskunskap höll en betraktelse, en musiklärare spelade på en tramporgel och man sjöng unisont någon psalm. Detta var obligatoriskt för alla utom för de som kom med buss från omgivande byar och som inte hann fram i tid. Idag är detta helt otänkbart. Hur har det blivit så? Har skolan förlorat sina värderingar? Beror det på politikerna?

Våra nya ministrar i utbildningsdepartementet Anna Ekström och Lina Axelsson Kihlbom syns hävda att det behövs ett samförstånd och ett gemensamt ansvarstagande för skolan. Det låter väldigt bra och är mycket lockande efter de senaste årens politiska karusell. Ministrarna hoppas att vi ska kunna enas om en skolpolitik som faktiskt också kan ligga fast över tid. Vi har i Sverige i stort sett alltid bytt skolpolitik när vi skiftat regering.

Ministrarna syns lita till att det går att skapa ett bra samtalsklimat i riksdagen. Det är mycket bra. Samförstånd är väldigt mycket trevligare än skarpa konflikter. Finns det då inga ideologiska skillnader i skolpolitiken längre? Tycker vi verkligen lika i skolfrågor oberoende av politisk färg? Är skolans roll i samhället lika för en socialist, en Sverigedemokrat, liberal eller en konservativ? Strävar vi verkligen mot samma slags samhälle? Har vi samma samhällssyn? Har vi samma människosyn? Har vi samma kunskapssyn? Är värdegrunden densamma? etc.?

Enligt min uppfattning har vi stora ideologiska skillnader. Vi ska absolut inte dölja dessa. Vi ska lyfta fram dem och vidkännas dem. Analysera dem och framför allt diskutera dem.

Ministrarna menar att lärare och elever behöver såväl arbetsro som trygghet. Det är i och för sig förståeligt, men vilken verksamhet kan man säga det om, mer än skolan? Ska inte skolan utvecklas i takt med tiden? Ska den inte förändras? Ska utvecklingen stanna av under rubriken trygghet och arbetsro?

Ta t.ex. utvecklingen av el-bilar. Faktorer i omvärlden, i det här fallet klimathotet, gör att fossildrivna bilar inte kan tillverkas. På samma sätt kan man inte längre ha religionsundervisning i enbart kristendom. Nackdelen är att det värdesystem som är naturligt i ett kristet samhälle inte längre gäller. Många religioner med ibland konflikterande värdesystem skapar osäkerhet hos barnen och ungdomarna med åtföljande problem i skolan.

Skolans styrdokument kan inte rivas upp varje gång det byts regering. Ger vi inte alla barn en bra start går vi som land miste om talanger, vår ekonomiska utveckling hotas, vi kommer misslyckas med att lösa de stora framtidsutmaningarna och klyftor mellan människor kommer bara att växa. Det kan troligen alla skriva under på oavsett politisk färg.

Det finns flera gemensamma nämnare mellan dagens regering och dagens opposition. Den senaste samarbetsregeringen hade tre utgångspunkter för skolan:

1. eftersträva brett politiskt stöd för de reformer vi lägger fram.
2. stora skolreformer ska vara förankrade hos skolledare och lärare
3. förändringar i skolsystemet ska vara förankrade i aktuell forskning.

Det var i och för sig en lovvärd målsättning. Läroplaner, kursplaner och betygssystem skulle då inte styras av ideologier, utan utifrån kunskaper om hur man skapar de bästa möjligheterna för elevers lärande. Är lärandet och tidiga betyg alldeles ideologi-fritt? Satsning på begåvade barn är det också ideologi-fritt? Minskning av medel till barn med svårigheter är det också ideologi-fritt? Etc. Nej, inget beslut om skolan är någonsin ideologifritt!

Problemen i skolan är på riktigt. Allt samarbete är bra, men det kräver en gemensam uppfattning; en gemensam förståelse och en gemensam uppfattning om vad som är rätt eller fel. Därför är ideologier väldigt viktiga och får absolut inte mörkas.

Aktuell forskning är ingen som helst garanti för att förändringar i skolsystemet är bra för barn och lärare. Det finns stora kvalitetsskillnader mellan forskning och forskare också. Forskning är absolut ingen kvalitetsgaranti, forskning är lika styrd av ideologier och värderingar som vilken annan aktivitet som helst

Koppla inte bort ideologier från skoldebatten, utan koppla i stället på ideologier på alla frågor. Frågorna och deras bakgrund blir tydligare då. Detta är viktigt inför valet hösten 2022. Grunderna för besluten om det svenska samhället vilar de facto på olika ideologier. Tydliggör ideologiska skillnader och eventuella likheter i stället för att dölja dem. Mörka inte. Låtsas inte att de inte finns. Då blir det blir alldeles fel.

Om man bara pratar om samförstånd i skoldebatten, så mörkar man faktiskt ideologiska skillnader. Skolan vilar tungt på ideologiska grunder och dessa behöver synliggöras och diskuteras.